

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iacobi Philippi Tomasini Sancti Georgij ab Alga Venetiarum Canonici Secularis De Donariis ac Tabellis Votivis Liber Singularis

Tomasini, Giacomo Filippo

Vtini, 1639

XXIII. Nauigantium & Nautarum Vota.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13253

me debentur. Ita in Saxo apud Isaram flumen in Boiarijs.

DEO. MERCVRIO

FORTVNÆ

REDVCL. SACRVM

AVR. MARCELLVS

DECIALI. FIL. . . .

Lepidè apud Aristophanem Pluto Mercurium inducit con-
querentem vinum sibi dari aquatum. Ei enim offerebatur Li-
batio temperata, quod merum rationi, & sermoni plurimum
officiat.

Tandem qui laboribus anguntur Tutani opem implorasse
docet Varro *Herculeam fidem* apud Nonium Marcellum Li-
bro de Proprietate serm.

Noctu Annibalis cum fugauit exercitum,

Tutani hoc, Tutani, Roma nuncior.

Hoc propter, omnes qui laborant, inuocant.

Plinius etiam de hoc Deo Lib. x. & uberius Iosephi Scali-
geri Coniectanea in Varronem de lingua Latina.

Exules autem si quidquam pro reditu voverint, nondum
videre contigit. Quia his etiam animos mouerit in patriam
pietas minimè dubito. Illud sanè filere nequeo quod pleriq;
eradunt, Hebræos dum Babylone exularent assidua patriæ
memoria in annulis Hierusalem figuram gestasse.

C A P V T XXIII.

Nauigantium & Nautarum Nota.

VErè nimis Romanæ fidicen lyræ Lib. i. carm. Od. 111.

141 robur & as triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

Primus, nec timuit precipitem Africum.

T 2

Non

Non vana igitur in Medea Tragici querela est

Audax nimirum qui se cum primis

Rate tam fragili per fida rupit

Terrasq; suas post terga videns

Animam leuibus credidit auris

Dubioq; secans aequora cursu

Potuit tenui fidere ligno

Inter vita, mortisq; vias

Nimum quacili videri dicitur

Hinc nauigaturi non sine ratione Aram in littore erigentes
Neptuno ac Apollini taurum mactabant, atq; ut est apud
Poetam, nigram Hiemi pecudem, Zephyris Felicibus albam;
extra demum in fluctus proieciabant, nec soluebant ante Nu-
men exoratum. secundi verò auspicij loco erat in augurijs
Cygnus, qui nunquam undis mergitur. Inde Homerus v.
Odiss.

Ταύρος πικρὸν ἐλάει ἐπὶ ἄστρον κίχωνος καὶ ἑρμῆος.

Cyaneosternes taurus mactetur habenti.

Cuius imitatione Maro Aeneid. v.

meritos animas mactant honores

Taurum Neptuno, taurum tibi putabey Apollo.

Neptuno priuatim pisces dicati Manil. in r. rerum Astrono-
micarum.

Agnoscatq; suos Neptunus in aequore pisces.

Et quidem pro Naue peculiariter Votum edidisse priscos, col-
ligo ex Oppiano de Piscatione Lib. iv. ubi, naufragi mentio-
ne iniecta, doctissimi Ritthershusij verbis sic pergit:

Sed hoc quidem nautis prohibeat saturnius

Marinus (idest Neptunus): naues autem per latum mare currant

Aures leuibus illata, & inconcussa

Onus ancepsitudinaris transfuerit laboribus.

Argo sanè post Colchicam nauigationem cum incolumes
Heroas delectos in patriam reuexisset, fertur Palladi ab Iaso-
ne consecrata, atq; ob seruatos tot Deos, inter sidera tan-
dem

dem translata. Quo autem ritu Dijs Naues dicabantur me-
morat Apuleius xi. Metamorph. *tada lucida & duo & sulphure so-*
lemnissimas preces de casto profatus ore Naum quam purissime purificata
Dea n. ucupauit. Hucne facit saxum Romæ in arce Turnonis in
fronte piscem continens, & in basi nauiculam; ubi hæc in me-
dio leguntur.

D. M
M. AVRELIO. ER
MAISCO
BENEMERENTI
QVEN. OMNES SODALES
SVI. QVERVNT

Et altera inscriptio vetus in tabella ænea à Fulvio Ursino
proditæ.

SVB. L. ARRVTIO. STELLA
NAVIS. HARENARIA. QVÆ
SERVIT. IN. ÆMILIANIS
REDEMPTORE
L. MVICIO. FEIICE

Nauigia verò eorum Tutelarium simulacra in puppe osten-
debant; à quibus pot: si mùm secundos successus expectabant
quandoque etiam in prora; qualiter Bucentaurus Venetus in
fronte fert Iustitiæ Statuam, moderati Imperij symbolum.
Phœnices ea appellasse Patecos auctor est Helychius. Hæc
vel erant picta. unde Ouidius Lib. i. Eleg. iii.

Puppiq; recuræ

Infilit, & pictos verberat unda Deos.

Vel Statuæ forma. De quibus fortassis Persius

Ingentes in puppe Dy.

Vtriusq; generis diuersa adhuc passim spectamus. Ita nauis
Alc.

Alexandrina, qua D. Paulus ex insula Mytelene Syracusam
vehabatur, Castorum insigne erat, ex Act. Apostol. Cap. 28.

v. 12.

Vota verò priscos velis inscripsisse ostendit Apuleius loco
pridem memorato. *Huius alui felix nitens carbasus votum ingestans
progerebat. vbi Io: Argolus pro ingestans non malè legit, ingens.*

Nautę etiam referente Maximo Tyrio Dissertatione xxix.
solebant Dijs maritimis consecrare remones in eminenti ali-
quo scopulo. Huic affine est, quod notat Herodotus. *Apud
Tanarem ingens Arionis Donarium ex re, quod Delphinum refert piscem,
cui homo citharam pulsans insidet.* Historiam attigit Oppianus de
Piscatione Lib. v. vers. 448. ubi de Delphini Philanthropia
multa admodum præclara: in primis aduersus puerum Insula-
num de pietate Delphini narratio proluxa. Cui simillima de
Iassensi puero apud Plutarchum de solertia Animalium.

Nautas verò aduersa tempestate iactatos ait Tullius Lib.
11. de Inuentione Vota fecisse Castori & Polluci, eorumque
simulacra in Samothracia ante portum sita fuisse, ut ijs nau-
fragio liberati Vota soluerent, annotat Seruius Latino-
rum Grammaticorum doctissimus. In hanc rem Romę le-
gitur:

C A S T O R I . E T P O L L V C I
S A C R V M

O B . F E L I C E M . I N . P A T R I A M
R E D I T V M . T O T . S V P E R A T I S
N A V F R A G I I . P E R I C V L I S

... E X . V O T O . C V M

S O C I I S

L . M . P

C . V A L E R I V S . C . F . A G E L L V S

Erant enim à Veteribus forsitan ob discrimen vitę *Dij magni*
vocari, quemadmodum ex Inscriptione Cap. x. à nobis allata
planum est. Horum Seneca meminit Lib. 1. Natural. Quæst.

In magna tempestate apparent quasi stella velo insidentes: adiuvari se tunc periclitantes existimant Pollucis, & Castoris numine. Ad quod respiciens Catullus Carni. 69. ad Mallium.

At veluc nigro iactatis turbine nautis

Lenius aspirans aura secunda venit,

Iam prece Pollucis, iam Castoris implorate:

Tale fuit nobis Mallius auxilium.

Hinc lucem accipit ille idem Carmine IV.

Neq; tua vota Littoralibus Dys

sibi esse facta cum veniret à mari

Noti sibi o bene ad usq; limpidum lacum.

Neque absurdum fuit quod prodit de Inventioni Cicero, Nautas vouisse Dianæ se vitulum immolaturos, eam enim cum Iride, cui supplicabant Naugantes, eandem esse iam ante abundè ostendimus.

Nunquam verò frequentius, quàm in ipsa iactatione tempestatis, Vota fiebant. imò tunc locus Voti proprius erat. Ovid. Tristium Lib. I. Eleg. II. vers. I.

Lymanis & Celi, (quid enim nisi vota supersunt?)

Sclere quassata parcite membra ratis.

Græcis autem, cum in mari procellis iactarentur, solennis erat exclamatio: *Ἐω Γλαυκῆς*, idest, *Procul sis Glaucè*. Nautas in extremo discrimine constitutos non solum inuocasse Dominum, sed & Vota vouisse refert Ionæ historia.

Atqui Ventorum is quoq; impetus erat, ut summorum hominum Vota extorserint. Spiritus nempe inuidia res est: nihil enim erit, ut eleganter ex Virgilio Seneca Natural. Quæst. Lib. VI. Cap. 18. quod

Luctantes Ventos, tempestaesq; sonoras,

Imperio premit, ac vinculis et carcere frenat.

De Circio idem Natural. Quæst. Lib. V. Cap. XVII. *Diuiserit*

Augustus Templum illi, cum in Gallia moraretur, & vouit, & fecit.

Hinc fortassis in Symbolo Pythagoras:

Ventorum flantium precipitum adora.

Quam

Quamvis Iamblichus putet hic præcipi, non modo diuina, sed etiam diuinorum similitudinem colendam esse.

Capillos peculiari ritu detonsos fluminibus Deorum munere adscriptos à Græcis oblatos tradit Pausanias. Cuius rei indicium apud Athenienses Statuam adolescentis sibi comam demetentis ad Cephisum Bœotix fluium narrat Philostratus. Quem cultum Cap. XI. iam attigimus.

Mare autem & aquas sub Neptuni nomine coluerunt veteres. Huic nempe Opis & Saturni filio Iouis & Plutonis Fratris, maris dominium fuit commissum. Hinc tot merito Neptuno Vota, cui Argonautæ duos Tauros ob felix iter immolasse dicuntur; Itemq; niger Taurus Neptuno dicatus. E quibus Votis nondum publici iuris factum in fluuio Velino, qui Reatum perluit, marmori incisum legitur, quod pridem submitit V. C. mihiq; amicissimus Gabriel Naudeus.

NEPTVNO

SACRVM

CANNIVS. NEPTVNI. DIALIS

VOTO. SACRAVIT

Cuius superstitionis vestigium adhuc refert ibidem fons Neptuni, de quo Albertus Leander in descriptione Italiae.

Alterum addam, quod in Ecclesia Salodiensi apud Lacum Benacum visitur.

NEPTVN. AVG

SACRVM

PRO. SALVTE

L. SEPTIMI. SEVE

RIANI. PATRONI

L. SEPTIMIVS

FELICIO. EX. VOTO

In Campania itidem.

NEPTVNO

SACRVM

VO-

IN. SICVLO. PRETO
SYSCEPTVM. SOLVIT

Huic itaq; iure commendata Nautarum Societas, quæ veluti
Neptunia proles Præfidi Statuam variè ornatam crexerat hæc
Inscriptione insignem:

IN. H. D. D.

D. NEPTVNO. CON

TVERNIO. NAVTA

RVM CORNELIVS

ALIQVANDVS

O. D. S. I. D. O.

Plutarchus refert in Vita Pompeij, Neptuno tria fuisse tem-
pla opulentissima, quorum unum in Isthmo, aliud in Tenaro,
tertium in Calabria, quæ Insula etiam Neptuno dicata fuit ob
terræmotus, cui præses Neptuhus. Ita Virgilius v. *Æn.*

en quattuor aræ

Romæ etiam apud Tiberim, ubi nunc delubrum Diuo Blasio
Sacrum, in templo Neptuni Nautas olim Tabulas naufragij
pictas suspendisse tradit Lucius Maurus in *Antiq. Rom.*

Vestem, quam initio ex Horatio ostendi eidem suspensam,
hæc non reperit, contentus mō huisse Nautarum habitum fuisse
penulam coloris Veneti, siue thallassici aut cœrulei, quæ indu-
ti, brachio dextro exserto, caudæq; siue caputio, vel bardo-
circullo, veluti & nostra ætate, tecti incedebant. Vestes etiam
ijs aduersus aeris iniurias pelliceæ erant. Quò spectat Vege-
tij de Re Militari Lib. iv. monitum, *in mari exploratores veste Ve-
neta induendo*. Quin tumultus eorum, qui ad litus eiecti erant,
fragmenta nauium inferebantur, quæ essent veluti Manium
Donaria. Lycophron, ex interprete:

busium supra

Statuere cippum funebrem Argo navis
Transstrum reuulsam Manium Donarium.

Comes Neptuno erat Portuum Deus, quem putabant eum

V esse

esse qui Palemon à Græcis, & Portumnus latinis dictus est. Huic Nautæ reduces à suis navigationibus sacrificarunt.

in Vastum & miraculosum Neptuni apud Atlantes Templum centum Nereides Delphinis insidentes ornarunt, magni Platonis indicio. Canopum Menelai olim nauarchum inter sidera locatum Egyptij adorabant.

Plutoni præterea Inferorum Deo periculum maris qui euaserant Vota posuerunt. Quale in Hispania ad Castra Vicelliana Medelin.

PLVTONI
DEO. IN. LOCO
SVB TERRA. COND
PERICVLO. OCEANI
LIBER. ARAM. POSV
IT. FAB. VICELLA
NVS. EX. VOTO

Tempestati etiam Deæ: cui M. Marcellus à periculo navigationis in Corsicam & Sardiniam liberatus Ædem extra portam Capenam Cal. Iulij dedicauit. De qua Ouidius in Fastis:

*Te quoque, Tempestas, meritum delicta fatentur,
Cum penè est, Corsis, obruta puppis, aq. is.*
Ita Mineruæ Diomedes apud Mothonem Peloponnessi ciuitatem, quod ipsius auxilio sedata esset ventorum tempestas, delubrum ædificasse dicitur. Pausanias refert & Iouem à Lacedæmonijs cultum Euanemi cognomento, à prosperis ventis ducta appellatione.

CAP. V. T. XXIV. O

Agriculturarum, & Villicorum Vota.

Mortalium innocentissimi, qui suis laboribus honestissimum vitæ lucrum sine ullius iniuria sectantur, quum nullius propè rei magis quàm bouis indigi viderentur, Marti Sil-

uano